

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Альнуаімі Хамеда Рашеда Саседа Абдулли

на тему «Ризик-менеджмент надзвичайних ситуацій бізнес-структур в умовах глобальної інформатизації», що представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами, планами та темами

Світ стикається з широким спектром надзвичайних ситуацій, викликаних загрозами різного масштабу, складності та тяжкості наслідків, таких як стихійні лиха, конфлікти чи пандемії. Ці надзвичайні ситуації можуть мати серйозний економічний вплив і мати довгострокові наслідки, які іноді зберігаються роками та підривають результати розвитку, нівелюючи досягнуті успіхи господарювання бізнес-структур. Загальносвітовий спектр загроз широкий і різноманітний, проте характер управлінської діяльності в галузі ризиків також зазнає численних змін, серед яких слід виділити використання якісно оновленого інформаційного інструментарію та забезпечення всіх видів безпеки, включаючи інформаційну. Раніше у підприємницьких структурах ризик-менеджмент розглядали як вузькоспеціалізований та фрагментований підхід до управління можливими ризиками.

В умовах трансформації ризик-менеджменту бізнес-структур існуючі методи та механізми управління перестають бути повною мірою адекватними новим реаліям глобалізації та інформатизації. Зазначена проблема не обмежується лише внутрішніми ризиками, оскільки під впливом стрімкого інноваційного розвитку, інформатизації та цифрової трансформації суспільства у зовнішньому середовищі підприємницької діяльності відбуваються більш істотні зміни, що призводять до нових ризиків, зокрема все частіше настають «чорні лебеді», управління наслідками яких недостатньо науково опрацьовано.

Отже, дисертаційна робота Альнуаїмі Хамеда Рашеда Саєда Абдулли, що присвячена розробленню теоретико-методичних засад формування ризик-менеджменту надзвичайних ситуацій бізнес-структур в умовах глобальної інформатизації, є своєчасною та актуальною.

Дисертацію виконано у тісному зв'язку з тематичними планами наукових досліджень Державного університету «Одеська політехніка» за період 2018-2021 р.р. при виконанні держбюджетних тем НДР № 711-82 «Управління ризиками впровадження системи смарт-обліку в міському пасажирському транспорті на основі інтеграції смарт-інновацій, інформаційних технологій та маркетингового інструментарію» (номер державної реєстрації 0017U003804) 2019-2020 рр., де автором розроблено ознаки та особливості ризикогенного суспільства та семантичне коло поняття «ризик» та «ризик-менеджмент», та НДР № 197-82 «Методи та інструменти управління та його обліково-аналітичного забезпечення в контексті детермінант сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0121U108321) 2020-2021 рр., де автором розроблено концептуальні засади формування системи ризик-менеджменту надзвичайних ситуацій бізнес-структур в умовах глобальної інформатизації та методологічні засади використання Баєсової мережі як превентивного інструменту в системі ризик-менеджменту надзвичайних ситуацій бізнес-структур.

Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Основні наукові положення, рекомендації та висновки, викладені у дисертаційній роботі, є логічними та послідовними. Кількість та якість наукових джерел, що було використано при написанні роботи, є достатньою. У роботі автор посилається на праці українських та іноземних науковців, а також фахівців-практиків з управління ризиками, на дані Державної служби статистики України та міжнародних аналітичних агентств, результати власних досліджень та інформацію спеціалізованих сайтів в мережі Інтернет.

Достовірність забезпечує використання сучасних методів дослідження.

Для вирішення завдань дослідження використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема: діалектичний, узагальнення, аналіз та синтез, причинно-наслідкового зв'язку, структурно-логічний, статистичного аналізу та економіко-математичного моделювання.

Структурна побудова дисертаційної роботи (вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки) та отримані наукові результати дають підставу вважати, що Альнуаїмі Х. Р. досяг поставленої мети, яка полягає в розробленні теоретико-методичних положень формування ризик-менеджменту надзвичайних ситуацій бізнес-структур в умовах глобальної інформатизації.

Отже, наукові положення, висновки та рекомендації, що сформульовані в дисертації, є логічно обґрунтованими й достовірними.

Практичне значення результатів дослідження

Основні положення, викладені в дисертації, доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій, які можуть застосовуватися у подальших дослідженнях і у практичній діяльності господарюючих суб'єктів.

Методичні розробки дослідження впроваджені в діяльність АТ "УКРСИББАНК" (довідка № 03/27-1 від 10.06.2020 р.), ТОВ «Виноградна долина» (довідка № 5-09 від 09.09.2021.). Результати використані у науково-дослідницькій діяльності науково-технічної організації Teadmus (довідка № 526/67-06 від 17.03.2021р.) та Державного університету «Одеська політехніка» (довідка № 2232/04-02 від 08.10.2021 р.).

Матеріали дисертаційного дослідження використовуються в навчальному процесі Державного університету «Одеська політехніка» (довідка № 2285/82-07 від 20.10.2021 р.).

Наукова новизна одержаних результатів

Ознайомлення з дисертаційною роботою та опублікованими науковими працями автора дозволяє стверджувати, що основні наукові положення, висновки і пропозиції сформульовані автором самостійно, характеризуються

науковою новизною і відображають його особистий внесок у розробку наукових засад ризик-менеджмент надзвичайних ситуацій бізнес-структур в умовах глобальної інформатизації та формулювання рекомендацій щодо їх застосування на у діяльності бізнес-структур.

До найбільш суттєвих здобутків автора можна віднести наступні:

Запропоновано концептуально-методичні засади формування ризик-менеджменту надзвичайних ситуацій бізнес-структур в умовах глобальної інформатизації, який враховує всі необхідні етапи ризик-менеджменту, ґрунтується на принципах поєднанні 4-х принципів (масштабності (максимізації), мінімізації, адекватної реакції та розумного прийняття) та, при застосування відповідних інструментів інформатизації, може забезпечити нормальне функціонування бізнес-структури і запобігти її загибелі у випадку надзвичайної події будь-якої природи.

Автором запропоновано науково-методичний підхід до застосування Баєсової мережі як попереджувального інструменту, що дає в результаті апостеріорну ймовірність і враховує причинність надзвичайних подій бізнес-структур.

Автором внесені певні доповнення у організаційно-методичні засади оцінки ефективності ризик-менеджменту бізнес-структур, яка розглядається автором як система, що містить збалансовану систему показників та базується на дихотомії процесу управління ризиками в стані стабільності і в стані кризи бізнес-структури.

Оригінальною є авторська змістовна характеристика ризикогенного суспільства за ознаками сучасної трансформації як поєднання явищ: «чорний лебідь» (непередбачуваність події) та надзвичайна подія катастрофічність події).

Розвинута термінологічна характеристика інформатизації та її інструментів, яку доповнено якістю підвищення ефективності за допомогою відбору перспективних інформаційних технологій.

Удосконалено категорійно-понятійний апарат системи ризик-менеджменту та змістовна характеристика формування ризик-менеджменту бізнес-структур, яка базується на принципі системності і розглядає усі події як надзвичайні, а саме їх непередбачуваність та катастрофічності наслідків.

Таким чином, основні одержані автором результати характеризуються новизною, мають теоретичне та практичне значення.

***Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій
в опублікованих автором працях***

За результатами дослідження опубліковано 10 наукових праць, з них: 1 колективна монографія; 4 статті, у т.ч. – стаття у науковому періодичному виданні іншої держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського союзу (Іспанія, Scopus), 3 статті – у фахових виданнях України, що включені у міжнародні наукометричні бази; 5 тез доповідей на міжнародних та науково-практичних конференціях.

У процесі оприлюднення наукових результатів було дотримано вимоги в пп. 9, 11 і 12 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ № 167 від 06.03.2019 р. зі змінами, згідно з Постановами КМУ № 979 від 21.10.2020 та № 608 від 09.06.2021 р..

Наукові результати дисертації, викладені у публікаціях, у повній мірі відображають основні результати дослідження.

Академічна доброчесність

Порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації) в дисертації та наукових працях, у яких висвітлені основні наукові результати дисертаційного дослідження Альнуаїмі Х. Р., не встановлено.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації

Відзначаючи важливе теоретичне та практичне значення дисертаційної роботи та новизну наукових положень, розроблених автором, слід також вказати на певні недоліки та зауваження, до яких віднесено наступні:

1. В п. 1.1 дисертант приділяє увагу дослідженню ризикогенного суспільства, виділяє його особливості та трактуванням «ризик як позитивного феномену» (стор. 24), проте в подальшому ніде не використовує ці здобутки, наприклад, під час розробки Баєсової мережі (п. 3.2), яке б підвищило її ґрунтовність, універсальність та значно прикрасило б роботу у цій частині дослідження.

2. У п. 1.2 (стор. 41-61) автор всебічно досліджує глобальну інформатизацію та її основні інструменти, проте поза увагою залишилось виділення позитивні та негативних сторін інформатизації, яка сама по собі несе додаткові ризики бізнес-структурам і які потрібно враховувати.

3. У п. 2.3 (стор. 124-125) автор пропонує «Основні фактори ризику для управління надзвичайними ситуаціями» (рис. 2.5). Вважаємо, що по-перше, цей перелік не є вичерпним, а, по-друге, не знайшло наукового обґрунтування включення саме цих складових.

4. У п. 3.1 (стор. 142) автор представляє «Концептуальні основи ризик-менеджменту надзвичайних ситуацій бізнес-структур в контексті глобальної інформатизації» (рис. 3.1), проте вважаємо, що контекст глобальної інформатизації враховано не в повній мірі.

5. Оцінку ефективності ризик-менеджменту надзвичайних ситуацій бізнес-структур в умовах глобальної інформатизації, що запропонована у п. 3.3, або основну її частину варто було апробувати на прикладі бізнес-структури.

6. У дисертаційній роботі мають місце окремі погрішності редакційного та стилістичного характеру.

Висловлені зауваження і дискусійні положення дисертації та автореферату суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку та можуть бути обговорені під час захисту.

Загальний висновок

Все перелічене дає підстави стверджувати, що дисертаційна робота Альнуаїмі Хамеда Рашеда Саеда Абдулли «Ризик-менеджмент надзвичайних ситуацій бізнес-структур в умовах глобальної інформатизації» є закінченим самостійним науковим дослідженням, у якому отримані нові науково обґрунтовані результати в певній галузі науки, що в сукупності вирішують важливу наукову задачу.

За змістом, актуальністю, науковою новизною та практичною цінністю дисертаційна робота відповідає вимогам, передбаченим п. 10 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ № 167 від 06.03.2019 р. зі змінами, згідно з Постановами КМУ № 979 від 21.10.2020 та № 608 від 09.06.2021 р., та чинним вимогам МОН України.

Вважаю, що автор дисертації «Ризик-менеджмент надзвичайних ситуацій бізнес-структур в умовах глобальної інформатизації» Альхаммаді Таліб Абдулла Мохаммед Алі заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент галузі знань 07 – Управління та адміністрування.

Офіційний опонент:

Доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри цифрових технологій фінансових операцій
Одеської національної академії харчових технологій

Лариса ІВАНЧЕНКОВА